

Ks. prof. dr hab. Wojciech Góralski
Profesor nauk prawnych
em. profesor UKSW i Akademii Mazowieckiej

Płock, 17 listopada 2025 r.

Recenzja rozprawy doktorskiej ks. mgr. Dariusza Malczyka: „Recepcja norm Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku w okresie zarządzania diecezją płocką przez biskupa Zygmunta Kamińskiego (1984-1999)”, Warszawa 2025 (mps), ss. 227.

Recenzja została sporządzona w związku z powołaniem mnie w dniu 7 października 2025 roku przez Radę Dyscypliny Naukowej Instytutu Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie do pełnienia funkcji recenzenta w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora ks. mgr. Dariuszowi Malczykowi.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki (t.j. Dz.U. 2017 poz. 17890, mającego zastosowanie w sprawie w związku z art. 175 ust. 1 Przepisów wprowadzających ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z 3.7.2018 r. (Dz.U. 2018 r. poz. 1669), recenzent ocenia, czy rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz dowodzi ogólnej wiedzy teoretycznej doktoranta w zakresie prawa [w tym przypadku – W.G.], a także umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

I

Na wstępie należy powiedzieć, że o wiele korzystniejsze (i bardziej właściwe) sformułowanie tytułu rozprawy byłoby następujące: „Recepcja norm Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku przez biskupa płockiego Zygmunta Kamińskiego (1984-1999)”.

Gdy chodzi o strukturę rozprawy (obejmuje sześć rozdziałów), to szkoda, że Autor nie „trzymał się” układu kodeksowego. Wówczas rozdziały czwarty i piąty, a także punkty 2 i 3 rozdziału trzeciego znalazłyby się „wyżej”.

Rozdział I nosi tytuł: „Stan diecezji płockiej” (bez określenia, o jaki stan chodzi i jakiego okresu dotyczy). *De facto* znalazło się tutaj sześć podrozdziałów poświęconych różnym kwestiom niemającym żadnego „wspólnego mianownika” (uwarunkowania historyczne, uwarunkowania demograficzne, struktura terytorialna i organizacyjna, biskupi płoccy, biskup Zygmunt Kamiński, XLII synod diecezji płockiej). W tym „konglomeracie”

zagadnień brak jest więc spójności. Gdy chodzi o bp. Zygmunta Kamińskiego, to należało przedstawić jego zwięzły biogram (w przypisie), gdy po raz pierwszy pojawia się jego nazwisko.

Sformułowanie „biskup Zygmunt Kamiński” jako punkt rozdziału – w kontekście tytułu opracowania – może budzić niemałe zdziwienie [...].

W rozdziale tym należało zwięźle przedstawić stan diecezji istniejący w okresie obejmowania rządów diecezją przez biskupa Zygmunta Kamińskiego (terytorium diecezji, biskupi pomocniczy, kuria diecezjalna, sąd biskupi, struktura dekanalna z podaniem ilości parafii /bez ich wyszczególniania/, stan liczbowy duchowieństwa, kapituły /o każdej bardzo zwięźle/, seminaria duchowne /sumarycznie/, dotychczasowe synody płockie /jedynie wyszczególnienie ich, np. w oparciu o opracowanie „Diecezja płocka i jej synody na przestrzeni wieków”¹. Można było spożytkować tutaj również dwie prace: „Diecezja płocka przed rokiem 2000” i „Zadania Kościoła Płockiego na przestrzeni wieków”².

Wypadnie też zauważyć, że, p. 2.3 w rozdziale trzecim („Miejsca i czasy święte”) w KPK nie jest przyporządkowany „Pozostałym aktom kultu Bożego”, lecz stanowi odrębną część (trzecią) Księgi IV.

W sformułowaniu tytułu IV pracy („Urzędy i instytucje centralne w diecezji płockiej”) te ostatnie słowa: „w diecezji płockiej” są zbędne, gdyż „wszystko” w pracy odnosi się do tej diecezji.

Tytuł rozdziału V: „Prawa i obowiązki wiernych” nie odpowiada tytułowi kodeksowemu („Obowiązki i prawa...”); obowiązujący KPK – inaczej niż poprzedni – na pierwszym miejscu stawia obowiązki.

W rozdziale V (1.2.) zamiast „Permanentna” powinno być „Stała” (formacja).

W tymże rozdziale (2.3.) zamiast „Regulacje prawne [...]” powinno być – analogicznie do pozostałych punktów: „Proboszczowie i wikariusze parafialni” (każdy punkt dotyczy regulacji).

Tytuł Księgi VI w uchwałach synodu brzmi: „Sankcje karne i procesy”, a nie „Sankcje i procesy karne”.

W „Bibliografii”, gdy chodzi o źródła, zastosowano niespójny podział: „I. Źródła. II. Źródła (Akty jurysdykcji Biskupa Zygmunta Kamińskiego).

¹ Zob. W. Góralski, *Diecezja płocka i jej synody na przestrzeni wieków*, w: XLII synod płocki (1987-1991), Płockie wydawnictwo Diecezjalne, Płock 1992, s. 11-26.

² J. Mariański, *Diecezja płocka przed rokiem 2000*, Tamże, s. 27-58; I. Mroczkowski, *Zadania Kościoła Płockiego na przestrzeni wieków*, Tamże, s. 59-72.

II

Wstęp (s. 5-8) stanowi właściwe zaprezentowanie tematyki rozprawy, w której ukazano działalność ustawodawczą biskupa płockiego Zygmunta Kamińskiego, który w ciągu piętnastu lat swojej posługi pasterskiej wprowadzał w diecezji płockiej postanowienia nowo promulgowanego KPK. Recepcja ta dokonywała się przede wszystkim na drodze synodalnej (1987-1991), częściowo i pozasynodalnej (norm partykularnych biskup diecezjalny nie zatwierdza, lecz je wydaje (por. s. 5). Słusznie Autor zauważa, że wykształcenie kanonistyczne (doktorat z prawa kanonicznego) oraz doświadczenie duszpasterskie dawnego biskupa pomocniczego i wikariusza generalnego w diecezji lubelskiej znacznie ułatwiły mu wprowadzanie w życie norm „dopiero co” promulgowanego przez Jana Pawła II Kodeksu Prawa Kanonicznego.

W rozdziale pierwszym (s. 9-21) Autor ukazał stan diecezji płockiej w okresie obejmowania przez jej nowo mianowanego pasterza posługi w diecezji o bogatej historii, także gdy chodzi o synody diecezjalne (ostatnim był synod abp. Antoniego Juliana Nowowiejskiego z 1938 roku, czterdziesty pierwszy w historii tych zgromadzeń).

Ukazując (syntetycznie) uwarunkowania historyczne i demograficzne diecezji płockiej (erygowanej w 1075 roku), Kandydat omawia jej strukturę terytorialną i organizacyjną oraz wskazuje meandry jej kształtowania się. Interesująca jest tutaj m.in. zwięzła prezentacja wybitnych biskupów – reformatorów inicjujących synody diecezjalne.

Skupiając swoją uwagę na osobie biskupa Zygmunta Kamińskiego, spadkobiercy wielu wybitnych w skali kraju mężów Kościoła i ustawodawców, ks. mgr D. Malczyk zapoznaje czytelnika bliżej z tą postacią, ukazaną jako gorliwy duszpasterz (zupełnie nieuprawniona jest dygresja dotycząca przyczyny ustąpienia jego poprzednika !). Ze zrozumiałych względów wiele uwagi Autor poświęca 42. synodowi diecezjalnemu zainicjowanemu przez bp. Kamińskiego. Szkoda, że nie pomieszczono tutaj składu Komisji Synodalnych (a przynajmniej Komisji Głównej – zob. *XLII Synod Diecezji Płockiej*, s. 257, s. 257. Pominięto również publikowane w „Miesięczniku Pasterskim Płockim” i w innych czasopismach relacje z prac synodu³. Kandydat nie postawił sobie też pytania o tryb prac prowadzonych nad ostateczną redakcją uchwał synodalnych.

³ Zob. W. Góralski, *Sprawozdanie z przebiegu prac przygotowawczych do czterdziestego drugiego synodu płockiego (7 V 1987 – 7 VI 1988)*, „Miesięcznik Pasterski Płocki” 74 (1989), s. 64-65; Tenże, *Sprawozdanie z przebiegu prac przygotowawczych do czterdziestego drugiego synodu płockiego (7 VI 1988 – 2 VI 1989)*, „Miesięcznik Pasterski Płocki” 75 (1990), s. 144-147; Tenże, *Sprawozdanie z przebiegu prac przygotowawczych do czterdziestego drugiego synodu płockiego (2 VI 1989 – 5 VI 1990)*, „Miesięcznik Pasterski Płocki” 75 (1990),

Podczas gdy Autor wskazuje ogólnie skład Komisji Głównej: „przewodniczący, sekretarz, czterech sekretarzy pomocniczych, przewodniczący komisji roboczych oraz inne osoby z nominacji administratora apostolskiego” (s. 20), to w wykazie zawartym w „XLII Synodzie Diecezji Płockiej (1987-1991)” wymienieni są: „Bp Zygmunt Kamiński, Przewodniczący, Bp Roman Marcinkowski, Wiceprzewodniczący, Bp Andrzej Suski, Wiceprzewodniczący, Ks. Wojciech Góralski, Wiceprzewodniczący i Sekretarz” (s. 257), co należało uwidocznić (notabene nie wskazano redaktorów zbioru „XLII Synod Płocki”, Płockie Wydawnictwo Diecezjalne, Płock 1992; ich nazwiska figurują na rewersie strony tytułowej)⁴.

W rozdziale drugim (s. 23-33), poświęconym posłudze nauczania, czytelnik poznaje normy dotyczące przepowiadania Słowa Bożego (misje parafialne, Koło Księży Misjonarzy Diecezji Płockiej i rekolekcje parafialne), katechizacji szkolnej, pomaturalnej, akademickiej, pozaszkolnej, osób dorosłych i katechizacji okazjonalnej. W odniesieniu do każdego z tych rodzajów katechizacji nie zabrakło uszczegółowionych poleceń i sugestii (pisownia „Wydział Katechetyczny kurii diecezjalnej” /s. 26/ jest niewłaściwa (dwa ostatnie wyrazy powinny być pisane majuskłą: Kuria Diecezjalna jest organem nadrzędnym w stosunku do wydziałów). Słusznie Autor podkreśla zasadność szczegółowych dyrektyw w obszarze praktyki katechetycznej oraz roli dekanalnych wizytatorów religii. Odrębne normy i zalecenia odniesiono do przygotowania dzieci do pierwszej spowiedzi i Komunii świętej, a także do tzw. Komunii św. generalnej (odnowienie przyrzeczeń chrzcielnych). Raz po raz Autor przywołuje odnośne normy kodeksowe i obowiązujące ustawodawstwo diecezjalne, m.in. pochodzące od abp. A.J. Nowowiejskiego. W odniesieniu do katechizacji dorosłych niezbędne było odwołanie się do postanowień bp. Z. Kamińskiego, m.in. powołanie do życia Katolickiego Uniwersytetu w Ciechanowie.

Rozdział trzeci (najobszerniejszy: s. 34-110 !), mający za przedmiot posługę uświęcenia, a więc sprawowanie sakramentów, pozostałe akty kultu Bożego, duszpasterstwo parafialne i duszpasterstwo specjalistyczne, zawiera omówienie kwestii odnoszących się do sprawowania poszczególnych sakramentów, pozostałych aktów kultu Bożego oraz

s. 388-391; Tenże, *Sprawozdanie z przebiegu prac XLII synodu płockiego (5 VI 1990 – 7 VI 1991)*, „Miesięcznik Pasterski Płocki” 77 (1992), s. 164-167; Tenże, *Przed czterdziestym drugim synodem płockim*, „Miesięcznik Pasterski Płocki” 72 (1987), s. 280-285; Tenże, *Wokół 42. synodu płockiego*, „Ład Boży” 1 (1990), nr 25, s. 13-14; Tenże, *W przededniu XLII synodu płockiego*, „Miesięcznik Pasterski Płocki” 76 (1991), s. 15-22; Tenże, *Wspólna droga Kościoła Płockiego. W przededniu zamknięcia 42-go synodu płockiego*, „Sursum corda” 64 (1991), numer specjalny, s. 20-21.

⁴ Warto dodać, że na stronie tytułowej zbioru widnieje hasło: „Przypatrzcie się, bracia, powołaniu waszemu” (1 Kor 1, 26).

duszpasterstwa parafialnego i specjalistycznego (można mieć zastrzeżenia do podziału duszpasterstwa na parafialne i specjalistyczne, wszak to ostatnie urzeczywistnia się w parafii).

Gdy chodzi o sakramenty, to ustawodawca synodalny ogranicza się do istotnych dyspozycji KPK, które przypomina.

Na uwagę zasługuje Instrukcja o przygotowaniu młodzieży do sakramentu bierzmowania, w której szczegółowo omawia się warunki dopuszczenia kandydatów do tego sakramentu. Oryginalnym znamieniem tego dokumentu jest zwrócenie uwagi na potrzebę przeżywania liturgii bierzmowania przez ogół parafian, a także konieczność składania przez kandydatów do tego sakramentu pisemnej, uzasadnionej prośby (kierowanej do szafarza) o udzielenie sakramentu dojrzałości chrześcijańskiej.

Godne uwagi jest przywołane przez Autora polecenie, by sprawowanie Mszy świętych w niedziele i święta nakazane dokonywało się w odstępie co najmniej półtorej godziny. Za znaczące można też uznać uregulowanie kwestii binacji i trynacji Mszy świętej, stypendiów mszalnych czy Mszy świętych pogrzebowych. Ustawodawca synodalny zwrócił też uwagę na zachowanie zwyczaju diecezjalnego w przedmiocie miesięcznej adoracji Najświętszego Sakramentu w pierwsze niedziele miesiąca oraz na praktykowanie w parafiach tzw. czterdziestogodzinnego nabożeństwa (adoracja Najświętszego Sakramentu). Autor bardzo szczegółowo referuje także inne polecenia i wskazania synodu w odniesieniu do kultu Eucharystii, nie pomijając żadnej kwestii.

Gdy mowa jest o uwalnianiu od kar kościelnych, zamiast mówić o „uwalnianiu z cenzur” należałoby zastosować zwrot „uwalnianie od kar”.

Gdy mowa jest o małżeństwie, niezrozumiałe jest zdanie: „Wydaje się, że przestrzenia do regulacji partykularnych byłby brak konkretnych norm ustawodawcy kodeksowego w odniesieniu np.: (dwukropek niepotrzebny) do adnotacji w przypadku małżeństwa rozwiązanego *in favorem fidei* czy konwalidacji małżeństwa” (s. 59). „Niezręczny” jest zwrot „Statuty wymieniały również zalecenie czci dla św. Zygmunta [...]”.

Zdziwienie może budzić szerokie (s. 93-110), wybiegające poza ramy postanowień synodalnych, omówienie kwestii duszpasterstwa trzeźwości (czy sformułowanie „Duszpasterstwo trzeźwościowe” /s. 93/ jest poprawne?).

Przedmiotem rozdziału czwartego (s.112-143) są „Urzędy i instytucje centralne w diecezji płockiej” (czy dookreślenie „w diecezji płockiej” jest potrzebne, skoro wszystkie rozdziały dotyczą tej diecezji?, a poza tym „dodatku” tego nie ma w tytułach pozostałych rozdziałów). Autor referuje więc postanowienia synodalne w tym obszarze. Trafna jest tu uwaga o zasadności ustanowienia moderatora Kurii Diecezjalnej. Niezrozumiałe są natomiast

następujące stwierdzenia Autora w odniesieniu do urzędu wikariusza biskupiego: „Nie było wzmianki o zakresie kompetencji wikariusza biskupiego, którego określenie należy do biskupa diecezjalnego. Ustawodawca diecezjalny nie uchwalił w tym zakresie żadnej normy, prawdopodobnie ze względów praktycznych” (s. 112). Należało „dopowiedzieć” (np. w przypisie), że owe „względy praktyczne” wynikały stąd, że określenie kompetencji danego wikariusza biskupiego/wikariuszy biskupich następuje w drodze nominacji, np. jeden może otrzymać kompetencje na określonym terytorium diecezji, inny w stosunku do danej kategorii osób, a jeszcze inny w stosunku do danej części terytorium diecezji (kan. 479 § 2 KPK).

Kandydat zauważa także, że „ustawodawca diecezjalny nie uściślił, co należy do szczególnych kompetencji kanclerza, a co do wspomagających go notariuszy, przywołując tylko ogólne odniesienie do norm kodeksowych” (s. 112). Otóż trudno, by w uchwałach synodalnych biskup diecezjalny określał szczegółowo kompetencje kanclerza i innych notariuszy (zob. kan. 482 § 1 KPKP). Nie sposób również, by biskup diecezjalny miał precyzować w uchwałach synodu „na czym ma polegać udział Rady do Spraw Ekonomicznych w zarządzie dobrami doczesnymi przez ekonoma” (s. 113); określi to zapewne Regulamin Kurii Diecezjalnej.

Gdy chodzi o Sąd Biskupi, to o instytucji tej traktuje się nie w n. 114, a w n. 115 uchwał synodalnych. Niejasne jest stwierdzenie dotyczące Regulaminu Kurii Diecezjalnej (s. 114).

Stwierdzając, że „Prawodawca kodeksowy nadał ustawodawcy partykularnemu swobodę w ustanowieniu liczby notariuszy”, Autor dodaje: „Zaznaczył [ustawodawca kodeksowy – W.G.] jedynie, że winna ona być odpowiednia do sytuacji konkretnego Kościoła partykularnego” (s. 116; w przypisie wskazano kan. 483. Tymczasem w żadnym z dwóch paragrafów tego kanonu nie wspomina się o tym.

Niejasne jest następujące stwierdzenie: „*Regulamin Kurii Diecezjalnej Płockiej*, uchwały *XLII Synodu Diecezji Płockiej*, a także inne akty ustawodawcze biskupa Kamińskiego nie zawierały odpowiednich regulacji w tym zakresie [odnoszącym się do dziewic i wdów konsekrowanych – W.G.], co może wywoływać niezrozumienie. W praktyce bowiem kuria prowadzi księgi wymagane obligatoryjnie [czy można czegoś wymagać nieobligatoryjnie? – W.G.] przez ustawodawcę kodeksowego, a także chociażby np. księgę podawczą korespondencji” (s. 121).

Dość szeroko i instruująco Autor omawia Statut Rady Kapłańskiej z 18 lutego 1985 roku (s.123-126), podobnie jak Statut Kapituły Katedralnej (s.126-133) i Kapituły Kolegiackiej Pułtuskiej (s. 233-136), Diecezjalnej Rady Duszpasterskiej (s. 136-140; na s.

239 omyłkowo wspomniano o „rdzie wydziału”), Płockiego Instytutu Wydawniczego (s.140-143).

W rozdziale V: „Prawa i obowiązki wiernych” (s. 144-207) czytelnik zapoznaje się kolejno z ustawodawstwem bp. Z. Kamińskiego w odniesieniu do wiernych świeckich, a następnie duchownych.

Gdy chodzi o wiernych świeckich, na uwagę zasługuje następujące (fundamentalne) stwierdzenie Kandydata: „Biskup Kamiński w nowej rzeczywistości społecznej i gospodarczej dążył do rozbudzenia na nowo systemu świadomości chrześcijańskiej godności i konieczności zaangażowania w budowanie tworzącego się na nowo systemu politycznego” (s. 146). Niewątpliwie oryginalną ideą rządcy diecezji, co daje do zrozumienia ks. Malczyk, było wskazanie Najświętszej Maryi Panny jako ideału człowieka. Znaczące jest również akcentowanie przez biskupa życia rodzinnego, potrzeby katechizacji rodzin i tworzenia grup środowiskowych.

Postanowienia synodalne rządcy diecezji objęły sferę posługi nauczania (m.in. pogłębianie wiedzy religijnej poprzez korzystanie z pomocy Soborowego Studium Teologiczno-Pastoralnego Diecezji Płockiej w Płocku i Katolickiego Uniwersytetu Ludowego w Ciechanowie) oraz udział w organizacjach katolickich (szczególnie w Akcji Katolickiej) czy w synodzie diecezjalnym). Liczącą się formą aktywności laikatu, „dopowiada” Autor, jest możliwość udziału we władzy wykonawczej (w określonym zakresie). Na marginesie wolno wspomnieć, że zwrot „jurysdykcja wykonawcza” nie jest powszechnie przyjęty, mówi się raczej o „władzy wykonawczej” (*potestas iurisdictionis*). Słuszne jest akcentowanie udziału laikatu w radach diecezjalnych i parafialnych (nie wspomniano o synodach); nie pominięto również możliwości uczestniczenia wiernych świeckich we władzy sądowniczej.

Dotykając wątku o zaangażowaniu laikatu w życie społeczne, Kandydat wskazuje na podstawę tego rodzaju aktywności (dokumenty *Vaticanum II* oraz KPK). Dokładne referowanie tutaj norm synodalnych jednoznacznie wskazuje na wagę problemu.

Co się tyczy z kolei duchownych, Autor przytacza odnośne postanowienia synodu bp. Kamińskiego o budzeniu powołań kapłańskich, przygotowaniu do kapłaństwa, wspieraniu modlitwą i pomocą materialną kandydatów do kapłaństwa. Trudno zgodzić się z Kandydatem, gdy stwierdza: „Wydaje się, że zupełnie niepotrzebnie tak sformułowana norma [o obowiązku kapłanów znajomości i stosowania w życiu kodeksowych dyspozycji prawnych – W.G.] znalazła swoje miejsce w uchwałach synodalnych, bowiem obowiązek przestrzegania dyspozycji prawnych zawartych w kodeksie wynika z woli ustawodawcy powszechnego”. To

prawda, że obowiązek ten wynika z woli ustawodawcy powszechnego, ale przecież zadaniem ustawodawstwa partykularnego jest m.in. przypominanie ustawodawstwa powszechnego.

Szczegółowe referowanie postanowień synodalnych i w tym obszarze (obowiązków duchownych) należy ocenić pozytywnie. Zresztą całokształt opracowania autorskiego znamionuje dokładność i wnikliwość.

Niewłaściwy jest zwrot: „Normy prawne regulowały szereg innych przepisów prawnych [...]”, „norma” bowiem i „przepis” są synonimami.

W odrębnym, obszernym (s. 188-200) segmencie rozdziału Autor prezentuje regulacje prawne dotyczące proboszczów i wikariuszy parafialnych (pomieszczono je w Instrukcji o współpracy i uposażeniu proboszcza o wikariusza). Swoje unormowania znalazły tutaj miejsce kwestie dotyczące generalnie całokształtu posługi duszpasterskiej w parafii, omówione w recenzowanej pracy. Na szczególną uwagę zasługują tutaj wskazania dotyczące harmonijnej współpracy kapłanów w parafii i ich życia wspólnotowego a także konferencji dekanalnych.

To, co pomieszczono w rozdziale VI rozprawy: „Sankcje i procesy karne” (s. 207), obejmuje zaledwie dziewiętnaście wierszy, stąd powinno znaleźć swoje miejsce w przypisie Wstępu (na s. 7).

W Zakończeniu (s. 208-210) Autor mógłby wysunąć pewne postulaty w trybie *de lege ferenda*.

Szkoda, że w rozprawie nie znalazły się słowa Jana Pawła II: „Szczęść Boże w realizacji” z 7 czerwca 1991 roku (w edycji uchwał synodalnych).

VI

Należy dodać, że tematyka rozprawy w pełni zasługiwała na szersze opracowanie, które ma charakter nie tylko teoretyczny, ale i aplikacyjny (może być pomocą w urzeczywistnianiu postanowień synodu).

Wykorzystane przez Kandydata źródła i mniej obfita literatura stały się fundamentem dla budowania poszczególnych wątków rozprawy.

Gdy chodzi o strukturę, to wypadnie uznać ją za poprawną (nie licząc ostatniego rozdziału).

Niewątpliwym walorem opracowania jest dobry, prawniczy język i jasno formułowane wywody Autora. Wolno jedynie zauważyć, że jakkolwiek słowo „obligować” jest poprawne, a przewija się ono w rozprawie dość często, to jednak ze wszech miar należało „tu i ówdzie” posłużyć się równoważnym słowem „zobowiązywać”. Gdy zaś chodzi o słowo „transfer”, raczej niespotykane w literaturze prawniczej, to w znaczeniu przejęcia np. treści prawnej

powszechnie używa się słów „recepja” (niekiedy „przejęcie” czy „przeszczepienie”). Ani razu (bodajże) nie padł w rozprawie zwrot „ustawodawca synodalny” czy „rządca diecezji”, a można by („od czasu do czasu”) nim się posłużyć (zamiast ciągłego zwrotu „ustawodawca diecezjalny”).

Bardzo mało przejrzysty jest wykaz bibliografii (wszystko „się zlewa”, brak jest odpowiednich odstępów między poszczególnymi pozycjami – tak gdy chodzi o źródła, jak i o piśmiennictwo).

Pomijając kwestię czwartego rozdziału, systematyka zaprezentowanych treści jest poprawna, choć niektóre zagadnienia można było „poukładać” korzystniej.

Przypisy w opracowaniu zostały sporządzone poprawnie, podobnie jak wykaz źródeł i literatury.

VII

W podsumowaniu wypadnie stwierdzić, że ogólna ocena rozprawy doktorskiej ks. mgr. Dariusza Malczyka jest pozytywna. Mimo wspomnianych mankamentów, dysertacja ta została poprawnie przygotowana pod względem teoretycznym oraz odpowiednio zredagowana. Stanowi niewątpliwie oryginalne rozwiązanie problemu dotyczącego recepcji norm KPK Jana Pawła II w ustawodawstwie biskupa płockiego Zygmunta Kamińskiego

Przedstawiona dysertacja potwierdza więc umiejętność jej Autora samodzielnego projektowania i prowadzenia badań naukowych. Tym samym wyczerpuje wymagania powołanego na wstępie art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki.

Mając na uwadze powyższe stwierdzenia, wnioskuję o dopuszczenie ks. mgr. Dariusza Malczyka do publicznej obrony i kontynuowania czynności w ramach przewodu doktorskiego.

(ks. prof. dr hab. Wojciech Góralski)